

מתקני ספורט ציבוריים

ברשויות המקומיות

תקציר

רקע כללי

בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות בישראל מצויים כ-6,700 מתקני ספורט ציבוריים מסוגים שונים, המשמשים למגוון פעילויות ספורט. העיסוק בספורט תורם לבריאות, לרווחה ולהעצמה. הקמת מתקני ספורט ברמה גבוהה בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות היא שירות חשוב לתושביהן.

האחריות הכוללת להקמה, לתחזוקה ולבטיחות של מתקני הספורט הציבוריים שבתחום הרשות המקומית מוטלת עליה. התקן העוסק בדרישות בטיחות ושיטות בדיקה כלליות של ציוד ספורט הוא תקן ישראלי (ת"י) 5515 (להלן - תקן 5515), אשר פורסם בדצמבר 2005. תקן זה אינו רשמי¹, אך אפשר לראות בו המלצה מקצועית של האחראים למתקני הספורט.

מדוח שפרסם ארגון "בטרם לבטיחות ילדים"² (להלן - ארגון בטרם) באפריל 2013 עולה כי בשנים האחרונות גרמו עמודי כדורסל ושערי כדורגל שקרסו, לפגיעה קשה בילדים ואף למותם.

מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט (להלן - מינהל הספורט) עוסק בין היתר בבנייה של מתקני ספורט בשטחי שיפוטן של הרשויות המקומיות ובשדרוג המתקנים הקיימים. המועצה להסדר ההימורים בספורט³ (להלן - מועצת ההימורים) היא גורם כלכלי ומינהלי עיקרי המשפיע על הבנייה, השדרוג והשיפוץ של מתקני ספורט בישראל. בשנת 2010 השיקה מועצת ההימורים, בשיתוף משרד התרבות והספורט את "תכנית מתקנים 2020" - תכנית לאומית להקמת מתקני ספורט ברחבי הארץ עד שנת 2020 בהשקעה של 5.5 מיליארד שקל (להלן - תכנית 2020).

- 1 על פי סעיפים 8 ו-9 לחוק התקנים, התשי"ג-1953, "תקן ישראלי רשמי" שהכריז עליו שר התעשייה, המסחר והתעסוקה (כיום שר הכלכלה) הוא תקן מחייב.
- 2 ארגון "בטרם" הוקם בשנת 1995. הארגון פועל כעמותה, ומטרתו היא העלאת נושא בטיחות הילדים על סדר היום הציבורי במדינת ישראל והובלת שינוי בנושא זה. הארגון אינו גוף מבוקר.
- 3 המועצה להסדר ההימורים בספורט (הנקראת גם "טוטו וינר" או "טוטו") היא ארגון סטטוטורי הפועל מכוח החוק להסדר ההימורים בספורט, התשכ"ז-1967.

במרץ 2011 אישרה הכנסת את הקמת המועצה הלאומית לספורט והטילה עליה לבצע רפורמה מקיפה בספורט בישראל, ובכלל זה להכין תכנית לאומית למתקני ספורט.

פעולות הביקורת

בחודשים דצמבר 2013 עד מרץ 2014 בדק משרד מבקר המדינה את פעולות הרשויות המקומיות בנוגע למתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן. הבדיקה התמקדה בתכנון מתקני הספורט, הקמתם, מימון ההקמה, רישוי המתקנים ותחזוקתם. עוד בדק משרד מבקר המדינה את פעולותיהם של משרדי ממשלה ושל מכון התקנים הישראלי (להלן - מכון התקנים) לקידום קביעתו של תקן מחייב בתחום מתקני הספורט. הבדיקה נעשתה בחמש עיריות, בשתי מועצות אזוריות ובמועצה מקומית אחת⁴. בדיקות השלמה נעשו במינהל הספורט, במשרד הכלכלה, במכון התקנים ובקרב המתקנים שבמועצת ההימורים.

הליקויים העיקריים

תמונת מצב בנוגע למתקני הספורט הציבוריים בישראל

מינהל הספורט לא עדכן את מיפוי מתקני הספורט ברחבי הארץ שנעשה בשנת 2009.

לפי מחקר שביצעה מועצת ההימורים בשנת 2009, היו חסרים אז ברשויות המקומיות כ-620 אולמות ספורט וכ-100 מגרשי כדורגל. כל רשות מקומית הקימה מתקני ספורט לפי סדר העדיפות שקבעה לעצמה ועל פי יכולתה הכלכלית, והדבר גרם להבדלים בין הרשויות בכל הנוגע למספר מתקני הספורט בשטח השיפוט של כל רשות לעומת צרכיה.

4 עיריות אשדוד, כרמיאל, נהרייה, רמת השרון ושפרעם; המועצות האזוריות חוף הכרמל ועמק חפר; והמועצה המקומית רכסים.

היעדר הסדרה מחייבת בתחום מתקני הספורט

משרד התרבות והספורט ומשרד הפנים לא הנחו את הרשויות המקומיות לפעול על פי תקן 5515 בבדיקת מתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן. ראוי לציין, כי משרד החינוך קבע תקן זה כמחייב את מוסדות החינוך שבאחריותו - ובכך תרם לתחזוקה נאותה של המתקנים במוסדות אלה ולבטיחותם.

ואולם תקן 5515 אינו נותן מענה לכל ההיבטים הדורשים אסדרה בתחום מתקני הספורט; הוא לא הוכרז כאמור כתקן רשמי, ואף לא נקבע לוח זמנים מחייב לסיום הכנת תכנית תקינה חדשה ומעודכנת בתחום זה. עקב כך נותר תחום מתקני הספורט הציבוריים ברשויות המקומיות ללא אסדרה מחייבת וללא פיקוח נאות.

ליקויים בניהול מאגר נתונים בנוגע למתקני הספורט

חלק מהרשויות המקומיות שנבדקו לא ניהלו מאגר נתונים בנוגע למיקומם, מועד הקמתם, תחזוקתם ומצבם הפיזי של מתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן. רשויות מקומיות אחרות ניהלו מאגר נתונים חלקי ובלתי מספק. הדבר מונע קבלת תמונה מהימנה בנוגע לרמת הבטיחות של המתקנים וניהול סדור של תחזוקתם.

מתקני ספורט ציבוריים שאינם נגישים לאנשים עם מוגבלות

בתחומי שיפוטן של שמונה הרשויות המקומיות שנבדקו היו 161 מתקני ספורט שאינם נגישים לאנשים עם מוגבלות, אף שנגישותם מתחייבת מחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.

הפעלת מתקני הספורט ללא רישיון עסק

מתקני ספורט ברשויות מקומיות שנבדקו פעלו ללא רישיון עסק, בניגוד למתחייב מחוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, דבר שעלול לפגוע בשלומם של הציבור.

38 (27%) מ-139 מתקני הספורט שבהם יש יותר מ-500 מושבים קבועים, ולכן היו טעונים אישור של משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק, פעלו בלי אישור כזה. המשך הפעלתם הוא הפרה של החוק ומסכן את הציבור.

היעדר תחזוקה נאותה של מתקני הספורט

משרד התרבות והספורט ומשרד הפנים לא קבעו הוראות ונהלים בדבר תחזוקתם של מתקני הספורט הציבוריים ובדבר הפעולות שיש לנקוט כדי לשמור על מצבם התקין.

רשויות מקומיות שנבדקו לא ביצעו כלל בדיקות תחזוקה של מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן; רשויות אחרות ביצעו בדיקות תחזוקה חלקיות, שלא באמצעות מעבדה מאושרת⁵.

ההמלצות העיקריות

על משרד התרבות והספורט לשקול להשתמש בסמכות שהוקנתה לו בחוק הספורט, התשמ"ח-1988 (להלן - חוק הספורט), להורות על הקמת מתקני ספורט ברשויות המקומיות על פי על מיפוי מעודכן; על משרד הפנים ומשרד התרבות והספורט לפעול בשיתוף פעולה לקביעת הנחיות שיחייבו את הרשויות המקומיות להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן.

על משרד התרבות והספורט ומכון התקנים להשלים את הכנתה של תכנית תקינה מקיפה מעודכנת ומחייבת בתחום מתקני הספורט ולהסדיר את הפיקוח על מתקנים אלה, כמו שנעשה בתחום מתקני המשחקים. עד להשלמת התקינה המעודכנת, על משרד התרבות והספורט ומשרד הפנים לפעול בשיתוף פעולה, כדי לחייב את הרשויות המקומיות לקיים את הוראות תקן 5515 בנוגע לטיפול במתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן.

על הרשויות המקומיות - שהן גם רשויות רישוי - לאסור את הפעלתם של מתקני ספורט המצויים בתחומי שיפוטן ללא רישיון עסק ולהקפיד כי מתקני ספורט שבהם יש יותר מ-500 מושבים קבועים יקבלו את אישורו של משרד הכלכלה למתן רישיון עסק, כמתחייב.

על הרשויות המקומיות להכין מאגר נתונים רשותי שיכלול פרטים על כל מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן, ולבצע במתקנים בדיקות תחזוקה שוטפות, על פי תכנית עבודה סדורה ושיטתית ובאמצעות מעבדה מאושרת.

5 מעבדה מאושרת - מעבדה שהסמיכו מכון התקנים או מי שאושר על ידי הממונה על התקינה, על פי סעיף 12(א) לחוק התקנים, לבדוק את התאמת המתקנים לתקן ולתת תעודת בדיקה על כך.

סיכום

ממצאי הביקורת עולה כי התקן הנוגע לאלפי מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות אינו מחייב; כי תחום מתקני הספורט נותר ללא אסדרה ופיקוח נאותים; כי רשויות מקומיות לא תחזקו את מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן ולא פיקחו על בטיחותם כראוי וכי מתקני ספורט רבים פועלים ללא רישיון עסק תקף. מכל אלה עולה כי בתחום זה רשויות מקיימות באופן חלקי את חובת הנאמנות שלהן כלפי הציבור, מאחר שהמתקנים עלולים להוות סכנה לחיי הציבור, לבריאותו ולרכושו.

על משרד הפנים, שהוא הגוף המאסדר של השלטון המקומי, לגבש בשיתוף משרד התרבות וספורט ומשרד הכלכלה הנחיות מפורטות וברורות לתחזוקת מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות, לרבות הנחיות בדבר הבטחת הנגישות אליהם. על הרשויות המקומיות להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן לפי צורכי התושבים, לתחזקם באופן שוטף ולהבטיח את תקינותם ובטיחותם - כדי למנוע סכנה לחיי הציבור, לשלמו ולרכושו.

מבוא

בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות בישראל מצויים אלפי מתקני ספורט ציבוריים מסוגים שונים, המשמשים למגוון פעילויות ספורט. מכיוון שהעיסוק בספורט תורם לבריאות, לרווחה ולהעצמה, הקמתם של מתקני ספורט ברמה גבוהה בשטחי שיפוטן של הרשויות המקומיות היא שירות חשוב לתושביהן. מסקר שהציגה מנכ"לית משרד התרבות והספורט לוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת במאי 2013, עולה כי 56% מתושבי ישראל בני 21 ומעלה עוסקים בפעילות גופנית.⁶

האחריות הכוללת להקמה, לתחזוקה ולבטיחות של מתקני ספורט שבבעלות הרשויות המקומיות מוטלת על הרשויות המקומיות שבתחומי שיפוטן הם נמצאים. לפיכך עליהן לצמצם ככל האפשר את הסיכונים הכרוכים בשימוש במתקנים אלה, באמצעות התקנתם הראויה, קיום הסדרי בטיחות נאותים וביצוע בדיקות תקופתיות אשר יבטיחו את השימוש בהם.

התקן העוסק בדרישות הבטיחות ובשיטות הבדיקה של ציוד ספורט הוא תקן ישראלי (ת"י) 5515, אשר פורסם בדצמבר 2005. תקן זה אינו רשמי, אך אפשר לראות בו המלצה מקצועית של האחראים למתקני הספורט.

מדוח שפרסם ארגון בטרם באפריל 2013 עולה כי בשנים האחרונות גרמו עמודי כדורסל ושערי כדורגל שקרסו, לפגיעה קשה בילדים ואף למותם. למשל, באוגוסט 2012 נהרג נער מנפילת עמוד כדורסל במגרש ספורט בבית הספר אביב בתל אביב-יפו; בנובמבר 2011 נהרג ילד מהתמוטטות שער כדורגל במלון חוף התמרים בעכו; במאי 2008 נהרג תלמיד מנפילת עמוד כדורסל במגרש הספורט בבית הספר בקלנסווה. עוד צויין בדוח זה כי נוסף על הפגיעות שנגרמו בשל עמודי כדורסל ושערי כדורגל שקרסו, נגרמו פגיעות עקב ציוד שנותר בשטח וליקויים במתקנים המצויים במגרשי הספורט.

מינהל הספורט במשרד התרבות והספורט עוסק בין היתר בבנייה של מתקני ספורט בשטחי שיפוטן של הרשויות המקומיות ובשדרוג המתקנים הקיימים.⁷ מועצת ההימורים היא גורם כלכלי ומינהלי עיקרי המשפיע על הבנייה, השדרוג והשיפוץ של מתקני ספורט בישראל.

בשנת 2010 השיקה מועצת ההימורים, בשיתוף משרד התרבות והספורט, את תכנית מתקנים 2020. תכנית זו היא תכנית לאומית שבמסגרתה יושקע בהקמת מתקני ספורט ברחבי הארץ סכום של 5.5 מיליארד ש"ח עד לשנת 2020. במימון התכנית יישאו מועצת ההימורים, מפעל הפיס, הרשויות המקומיות, משרד התרבות והספורט ומשרדי ממשלה אחרים.

פעולות הביקורת

בחודשים דצמבר 2013 עד מרץ 2014 בדק משרד מבקר המדינה את פעולות הרשויות המקומיות בנוגע למתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן. הבדיקה התמקדה בתכנון מתקני הספורט, הקמתם, מימון ההקמה, רישוי המתקנים ותחזוקתם. עוד בדק משרד מבקר המדינה את פעולות משרדי ממשלה ומכון התקנים הישראלי לקידום קביעת תקן מחייב בתחום מתקני הספורט.

6 ישיבת ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת מ-20.5.13 שעניינה, "סקירה על משרד התרבות והספורט על-ידי השרה".

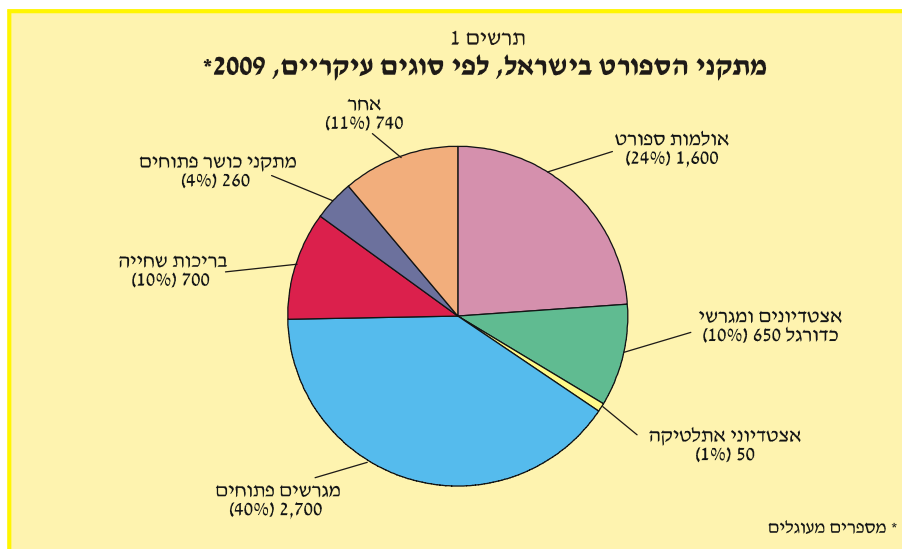
7 ראו מבקר המדינה, דוח שנתי 63 (2013), בפרק "היבטים בפעולות לקידום ספורט נשים בישראל", עמ' 1481-1545.

הבדיקה נעשתה בחמש עיריות, בשתי מועצות אזוריות ובמועצה מקומית אחת. בדיקות השלמה נעשו במינהל הספורט שבמשרד התרבות והספורט, במשרד הכלכלה, במכון התקנים ובקרן המתקנים שבמועצת ההימורים.

מתקני הספורט - תמונת מצב

מינהל הספורט מיפה בשנת 2009 את כלל מתקני הספורט בישראל. מטרת המיפוי הייתה לקבל תמונת מצב בנוגע לפריסת המתקנים, ועל פיה לבנות תכנית ארצית כוללת להקמת מתקנים נוספים בשנים הקרובות, לפי חתך של רשויות מקומיות*. במיפוי נבדקו בין היתר סוג המתקן, מספר המושבים בו, נגישותו והימצאות חניה לנכים בו.

מהמיפוי עלה כי בשנת 2009 היו בישראל כ-6,700 מתקני ספורט, לפי החלוקה המתוארת בתרשים שלהלן:

מהתרשים עולה כי רבים ממתקני הספורט בישראל הם מגרשים פתוחים לשימוש הציבור הרחב, ומכאן החשיבות הרבה של הקצאת המשאבים הדרושים להבטחת תקינותם ובטיחותם.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו למשרד מבקר המדינה מיוני 2014, כי עשה בשנת 2009 לראשונה מיפוי מקיף ומעמיק של מתקני הספורט בישראל, לאחר שהתברר כי לא הייתה תמונת מצב כללית בנוגע למצבם של המתקנים ועקב הצורך בבניית מסד נתונים שיסייע בקבלת החלטות בנושא.

8 בנתונים שהתקבלו בעקבות המיפוי לא נכללו מתקני ספורט ב-16 רשויות מקומיות.

הבדיקה העלתה כי עד למועד סיום הביקורת, מרץ 2014, לא עדיין מינהל הספורט את מיפוי מתקני הספורט, אף על פי שביעדי תכנית העבודה שלו לשנת 2013 נכללו מיפוי מתקני הספורט בשטחי שיפוץ של הרשויות המקומיות וביצוע "סקר מיפוי מתקנים (תכנית 2020)". היעדר נתונים מעודכנים ומלאים על המתקנים עלול להביא לקבלת החלטות שגויות בנוגע להקצאת משאבים להקמה של מתקנים חדשים.

בתשובתו מסר משרד התרבות והספורט כי לא מיפה את מתקני הספורט בשנת 2013 כמתוכנן בגלל היעדר תקציב מאושר. עוד מסר כי פעל לפיתוח מערכת ממוחשבת שתכיל נתונים זמינים בנוגע למתקני הספורט, ובכלל זה בנוגע להקצאת משאבים להקמתם, וכי השלמת פיתוחה של מערכת כזאת צפוי להסתיים עד תחילת שנת 2015. עוד ציין המשרד כי בכוונתו לעדכן את מיפוי המתקנים לפחות פעם בארבע שנים.

משרד מבקר המדינה מעיר למשרד התרבות והספורט כי עליו לעדכן את המיפוי שעשה, כדי שישמש בסיס מהימן לקבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים לרשויות המקומיות לפיתוח מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוץ.

לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי שמשרד התרבות והספורט יקבע בנזהל כי מיפוי המתקנים יעודכן בכל כמה שנים, וכן יקבע כללים לביצוע המיפוי האמור.

הקמת מתקני ספורט

דיני הרשויות המקומיות קובעים בין היתר שהרשות המקומית מוסמכת להקים, לתחזק ולנהל שירותים, מפעלים ומוסדות, אם מועצת הרשות מוצאת שיש בהם תועלת לציבור. מתוקף סמכותן זו הקימו רשויות מקומיות מתקני ספורט בתחומי שיפוץ.

1. סעיף 13(ד) לחוק הספורט קובע כי השר⁹ "רשאי, בהסכמת שר הפנים, ובהתייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר, להורות בצו לרשות מקומית או למספר רשויות מקומיות במשותף, להקצות שטחים לפעילות ספורט ולמיתקני ספורט ולהקים מבני ספורט; צו כאמור יינתן בהתחשב בגודל האוכלוסייה ובסוגי הפעילויות המתאימים לה, ויוגדרו בו השטח, סוגי המיתקנים ומידותיהם".

בבדיקה לא נמצא כי שר התרבות והספורט הורה לרשויות המקומיות בצו או בכל דרך אחרת להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוץ ולהקצות שטחים למטרה זו. כמו כן הועלה כי כל אחת מהרשויות המקומיות שנבדקו הקימה מתקני ספורט לפי סדר עדיפויות שקבעה לעצמה ועל פי יכולתה הכלכלית. מאחר שיש הבדל בין הרשויות בכל הנוגע ליכולתן הכלכלית, עלולה רשות מקומית שלא להקים מתקני ספורט בתחום שיפוטה בשל אי-יכולת לממן זאת, אף שיש צורך בהקמת מתקנים אלה.

9 במועד חקיקת החוק הייתה הכוונה לשר החינוך והתרבות; כיום נתונה הסמכות האמורה לשר התרבות והספורט.

לדעת משרד מבקר המדינה, ראוי שמשרד התרבות והספורט יפעל למימוש הסמכות שהוקנתה לשר בחוק להורות לרשויות מקומיות להקים מתקני ספורט בשטחי שיפוטן על פי הצורך, בהתבסס על המיפוי המעודכן, לאחר שיקבל את הסכמת שר הפנים לכך ולאחר שיתיעץ בעניין עם הרשויות המקומיות הנוגעות בדבר.

משרד התרבות והספורט ציין בתשובתו כי נושא הקמת מתקני הספורט נמצא במקום גבוה בסדר העדיפויות שלו, וכי פעילותו קידמה נושא זה קידום ניכר. עם זאת טען המשרד כי יכולתו להשתמש בסמכות האמורה המוקנית לשר התרבות והספורט בחוק הספורט "מוגבלת מאד", בשל המצוקות התקציביות של הרשויות המקומיות. לדבריו, יש לעודד רשויות מקומיות שאינן משקיעות בהקמת מתקני ספורט להשקיע בכך בעיקר באמצעות הסברה, מתן תמריצים והסרת חסמים. המשרד הוסיף: "אם יתברר כי למרות מאמציו, ההתקדמות אינה משביעת רצון, נשקול שימוש בסמכות שבסעיף 13(ד) לחוק הספורט".

לדעת משרד מבקר המדינה, ממצאי הביקורת מחייבים את משרד התרבות והספורט לפעול למימוש סמכותו האמורה של השר, ולא להפוך אותה ל"אות מתה" בספר החוקים.

2. משרד הפנים הוא הגוף הממשלתי המופקד על האסדרה של השלטון המקומי בישראל. למשרד הפנים יש סמכויות נרחבות בנוגע לפעילותן של הרשויות המקומיות, ובכלל זה סמכות להתערב כאשר רשות אינה מספקת שירותים חיוניים.

נמצא כי משרד הפנים לא פרסם תקנות, הנחיות או נהלים בדבר הקמת מתקני ספורט בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות, על אף חשיבותם של מתקני ספורט אלה ותרומתם לתושבים. עוד נמצא כי משרד הפנים לא הכין תכנית רב-שנתית להקמת מתקני ספורט, וכן לא ביצע סקר צרכים שעל פי תוצאותיו יהיה ניתן לקבוע מהם המתקנים שיש להקים בכל רשות ומהו היקף השטחים שיש להקצות לכך, על פי גודלה של הרשות, מספר תושביה, מאפייניה ומצבה החברתי-כלכלי.

מן האמור לעיל עולה כי הרשויות המקומיות אינן מחויבות להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן, וכי הדבר נתון לשיקול דעתן. עקב כך נמצאו רשויות מקומיות רבות שבתחומי שיפוטן קיים מחסור במתקני ספורט.

בתשובת משרד הפנים למשרד מבקר המדינה ממאי 2014 נמסר כי נוכח המחסור התקציבי בתקציבי הפיתוח שהוא מעביר לרשויות המקומיות, אין ביכולתו לחייב אותן להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי הכלי העיקרי שעל פיו הוא קובע את דרך פעולתו בנוגע להקמת מתקני הספורט ברשויות המקומיות הוא "תכנית מתקנים 2020" (ראו להלן) וכי באפריל 2013 התקיים כנס פורום מנהלי מחלקות הספורט של 19 הערים הגדולות בישראל (להלן - פורום ערים גדולות). בכנס דנו בין היתר בהקמת מתקני ספורט, בתקנים בתחום זה ובתחזוקת המתקנים.

לדעת משרד מבקר המדינה, נוכח תרומתם הרבה של מתקני הספורט לרווחת התושבים ולבריאותם מתפקידו של משרד הפנים לקבוע תקנות, הנחיות או נהלים להקמת מתקני ספורט במסגרת המגבלות התקציביות שלו. על משרד הפנים ומשרד התרבות והספורט לפעול במשותף לקביעת הנחיות שיחייבו את הרשויות המקומיות להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן.

אשר לדיון בפורום ערים גדולות - רוב הרשויות המקומיות, שאינן שייכות לפורום, לא שותפו בדיונים ובמידע שהובא בו. הדבר עלול לגרום להגדלת הפערים בין הרשויות ולפגוע בטיפול בנושא מתקני הספורט, בייחוד ברשויות הקטנות והחלשות.

3. בשנת 1998 קבעה ועדת לוין "לבדיקת מבנה ודרך פעולתו של הספורט בישראל" בין היתר כי "יש כיום מחסור של יותר מ-2,000 אולמות ספורט ברחבי המדינה", והמליצה כי "משרד החינוך, התרבות והספורט יתקצב בתקצוב מיוחד פיתוח מתקני ספורט על פי תכנית שתוגש על ידי רשות הספורט, קרן המתקנים במועצה להסדר ההימורים ומפעל הפיס, לאחר מיפוי ארצי של צרכי המדינה ועל פי עדיפות הענפים שהומלצו על ידינו".

בשנת 2009 ביצע הטוטו, באמצעות חברה לייעוץ אסטרטגי ובהתבסס על המיפוי שעשה מינהל הספורט באותה שנה, מחקר מקיף (להלן - המחקר) שמטרתו להגדיר את יעדי-העל בנוגע למתקני הספורט בישראל, לגבש עקרונות לתכנית רב-שנתית להקמת מתקנים כאלה ולקבוע מתווה להקצאת משאבים לכך. על בסיס ממצאי המחקר קבעה מועצת ההימורים את תכנית מתקנים 2020, וזו יושמה מסוף שנת 2010, כדי לתת מענה לכלל צורכי הרשויות בתחום מתקני הספורט וכדי לקבוע את האופן שבו ייבנו או ישודרגו מתקני ספורט בישראל עד לשנת 2020, בהתחשב ב"מצוי מול הרצוי". בתכנית ניתנת עדיפות לבניית מתקנים לנוער ולספורט העממי ומתקנים בפריפריה.

כדי לשפר את פריסת המתקנים ברחבי הארץ ולצמצם את הפערים בין הרשויות המקומיות, הוגדרו במחקר אמות מידה לקביעת מספר המתקנים הרצוי: מספר המתקנים וסוגי המתקנים שרצוי שיהיו בתחום שיפוטה של כל רשות בעשור הקרוב; מספר המתקנים הקיימים בתחום שיפוטה; מספר הספורטאים בכל רשות; גודל האוכלוסייה בה; והדירוג שדירגה אותה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה¹⁰. על פי כל אלה, ובהתחשב במגבלות התקציביות, נקבע מספר המתקנים מכל סוג שעל הרשות המקומית להקים עד לתום יישום תכנית 2020.

מתוצאות המחקר עולה כי ברשויות המקומיות היו חסרים כ-620 אולמות ספורט וכ-100 מגרשי כדורגל. נמצא כי מתחילת יישום תכנית 2020, בשנת 2010, ועד לסוף שנת 2013 נבנו כ-100 (כ-16%) מ-620 האולמות החסרים, בעלות של כ-385 מיליון ש"ח, ו-20 (20%) מ-100 מגרשי הכדורגל החסרים, בעלות של כ-46 מיליון ש"ח. למשל, בכרמיאל ובנהרייה נבנו אולמות ספורט בשנת 2011; באשדוד נבנה אולם ספורט בשנת 2012; וברמת השרון נבנה מגרש כדורגל בשנת 2013.

על מועצת ההימורים ומשרד התרבות והספורט להמשיך לפעול להקמת מתקני ספורט על פי תכנית 2020, כפי שנעשה בשלוש השנים הראשונות ליישום התכנית, על מנת לעמוד ביעדים שנקבעו בה.

10 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מדרגת את הרשויות המקומיות בעשר דרגות, לפי המצב החברתי-כלכלי של האוכלוסייה המתגוררת בשטחי שיפוטן. דרגה עשר היא הגבוהה ביותר.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי "תכנית מתקנים 2020 ממשיכה להתקיים כיום בהתאם למטרות וליעדים שנקבעו במסגרתה".

בתשובת מועצת ההימורים למשרד מבקר המדינה ממאי 2014 נמסר כי המועצה מסייעת ככל יכולתה במימוש היעדים שנקבעו בתכנית 2020, ובכלל זה במימון הקמת מתקני ספורט.

4. במרץ 2011 אישרה הכנסת, באמצעות תיקון לחוק הספורט את הקמת המועצה הלאומית לספורט. מטרת הקמתה של המועצה היא ביצוע רפורמה מקיפה בספורט בישראל, ותפקידה הוא בין היתר להכין תכנית לאומית להקמת מתקני ספורט, על פי ראייה רחבה של כלל צורכי הרשויות המקומיות בעניין זה. במועד סיום הביקורת, מרץ 2014, טרם החלה המועצה לפעול. משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי המועצה הלאומית לספורט התכנסה לשיבה ראשונה בסוף מאי 2014.

לדעת משרד מבקר המדינה, מן הראוי שהמועצה הלאומית לספורט, שהחלה לפעול באיחור ניכר (לאחר מועד סיום הביקורת), תשקול לפעול על פי אמות המידה שנקבעו בתכנית 2020 בנוגע למספר המתקנים הרצוי בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות. זאת על מנת לצמצם במידה ניכרת את הפערים בין צורכי האוכלוסייה ובין מספרם וסוגיהם של המתקנים הקיימים כיום.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי בכוונתו לפעול לאימוץ ולאשרור של תכנית 2020 על ידי המועצה הלאומית לספורט.

התקינה בתחום מתקני הספורט

חוק התקנים, התשי"ג-1953, (להלן - חוק התקנים), קובע כי מכון התקנים הוא הרשאי לקבוע תקן¹¹ למצרך מסוים. על מנת שהתקן יהיה רשמי ומחייב יש צורך באישור שר הכלכלה (לשעבר שר התעשייה, המסחר והתעסוקה), הממונה על ביצוע החוק. החובה לקבל תו תקן היא האמצעי הטוב ביותר להבטיח את ביצוע הפעולות הנדרשות על פי התקן, משלבי התכנון והייצור ועד לשלב התחזוקה.

אימוץ התקן הקיים

בשנים 2004-2005 פרסם מכון התקנים את תקן 5515, על כל חלקיו, הקובע הנחיות כלליות לבדיקת סלים, סולמות וטבעות וכן הנחיות בעניין כדורעף. התקן מפרט בין היתר את אופן הבדיקה של מתקני הספורט באולמות ובמגרשים הפתוחים, כדי לאתר בהם כשלים טכניים. כתיבת תקן 5515 נעשתה בשיתוף מומחים בעולם ובהסתמך על תקנים אירופיים, בשינויים המתחייבים.

11 לפי סעיף 6 לחוק התקנים, תקן הוא "מפרט או כללים טכניים של תהליך עבודה, לרבות הגדרות טכניות".

אף שתקן 5515 לא הוכרו תקן רשמי, קבע משרד החינוך באמצעות חוזר מנכ"ל¹² כי הוא מחייב את מוסדות החינוך שבאחריותו. חוזר המנכ"ל מחייב לבצע בכל מתקני הספורט במוסדות החינוך האמורים בדיקה שנתית על פי הוראות תקן 5515, במסגרת הכנת מוסדות החינוך לשנת הלימודים. זאת ועוד, משרד החינוך רענן מדי שנה בשנה, בחופשת הקיץ, את ההנחיות לראשי הרשויות המקומיות ולמנהלי מחלקות החינוך והספורט ברשויות בנוגע לבדיקת מתקני הספורט במוסדות החינוך המצויים בשטח השיפוט של כל רשות. בכך תרם משרד החינוך לתקינות מתקני הספורט ולבטיחותם.

נמצא כי משרד התרבות והספורט ומשרד הפנים לא פעלו כפי שפעל משרד החינוך, ולא הנחו את הרשויות המקומיות לנהוג לפי הוראות תקן 5515 בנוגע למתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן, ובכלל זה לבצע את בדיקת המתקנים באמצעות מעבדה מאושרת ולרכוש מתקני ספורט העומדים בדרישות התקן. במצב האמור ייצור המתקנים, התקנתם ותחזוקתם השוטפת נעשים ללא פיקוח ואסדרה, דבר שעלול לפגוע בבטיחות המתקנים ובהתאמתם לשימוש התושבים (ראו דוגמאות בהמשך).

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי הוא מקבל את הערת הביקורת, ולפיה עליו ועל משרד הפנים להנחות את הרשויות המקומיות לנהוג לפי הוראות התקן הקיים בנוגע למתקני הספורט שבאחריותן.

משרד הפנים מסר בתשובתו כי "מוצע כי משרד התרבות והספורט יבצע ישירות את הפיקוח על קיום הוראות תקן 5515, לנוכח אחריותו על תחום התרבות והספורט".

משרד מבקר המדינה מעיר למשרד התרבות והספורט כי כל עוד לא נקבע תקן אחר, עליו לפעול, בשיתוף משרד הפנים, שהוא המאסדר של השלטון המקומי, כדי לחייב את הרשויות המקומיות לקיים את הוראות תקן 5515 בנוגע למתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן, כפי שעשה משרד החינוך. על משרד התרבות והספורט לעשות זאת על אף העובדה שתקן זה הוא חלקי וחסר, וללא קשר לפעולות שנעשות לשדרוגו ולהפיכתו לתקן רשמי.

הפיכת תקן 5515 לתקן רשמי והכנת תכנית תקינה

1. הועלה כי תקן 5515 אינו מסדיר את כל היבטי הבטיחות של מתקני הספורט, וכי חסרות בו דרישות בנוגע להתקנתם של המתקנים, לנגישותם לאנשים עם מוגבלות, לתחזוקתם ולשגרת הבדיקות שיש לבצע בהם.

בתחילת שנת 2013 הוקמה ועדה בין-משרדית לקידום התקינה בתחום מתקני הספורט וציוד הספורט (להלן - הוועדה לקידום התקינה), שבה היו חברים נציגים של מכון התקנים, משרד התרבות והספורט, משרד החינוך וארגון בטרם. הוועדה התכנסה כמה פעמים בשנת 2013 ודנה בהכנת תכנית תקינה כוללת למתקני הספורט ובאסדרת תחום זה, בין היתר באמצעות הכרזה על התקנים שיפורסמו כתקנים רשמיים.

הועלה כי על פי סיכום שהושג בוועדה האמורה, הכין מכון התקנים מתווה לתכנית תקינה תלת-שנתית בתחום מתקני הספורט, על פי סדר עדיפות שקבע מינהל הספורט ובהתבסס על תקנים בין-לאומיים (להלן - תכנית התקינה). עוד הועלה כי בספטמבר 2013 הגיש מכון

12 חוזר מנכ"ל משרד החינוך עג/6(א) בנושא "בטיחות, ביטחון ושעת חירום (סידורי בטיחות במבני מוסדות החינוך)" מפברואר 2013.

התקנים למינהל הספורט הצעת מחיר לקידום תכנית התקינה ולתחילת יישומה, בסך של כ-4.3 מיליון ש"ח.

נמצא כי עד למועד סיום הביקורת לא עודכן תקן 5515 ולא הוכרו תקן רשמי, לא פורסמו תקנים חדשים בתחום מתקני הספורט, ואף לא נקבע לוח זמנים מחייב להכנת תכנית התקינה ולפרסום התקנים החדשים והמעודכנים.

נושא מתקני הספורט הציבוריים נותר אפוא ללא אסדרה מחייבת וללא פיקוח נאות משלב הייצור וההתקנה ועד לשלב התחזוקה השוטפת וביצוע הבדיקות השנתיות.

משרד מבקר המדינה העיר למשרד התרבות והספורט ולמכון התקנים כי עליהם להשלים את הכנתה של תכנית תקינה מקיפה, מעודכנת ומחייבת בתחום מתקני הספורט, כדי להבטיח את בטיחותם של המתקנים ואת הפיקוח עליהם. על מכון התקנים לפעול לקביעת תקנים רשמיים ומחייבים לייצור, התקנה ותחזוקה של מתקני הספורט, לאפשר פיקוח מיטבי על ייצור המתקנים ועל התקנתם וכן על תחזוקתם של מתקנים קיימים.

בתשובתו ציין משרד התרבות והספורט כי בעקבות הביקורת "ומתוך הסכמה והכרה בחשיבות הכנת תקנים ראויים למתקני ספורט", הוא מבקש ממשרד האוצר תוספת תקציבית ייחודית לשם הקמת מתקני ספורט ולתחזוקתם. עוד ציין כי יפעל עם מכון התקנים לקביעת תקנים מחייבים בכל הנוגע להבטחת שלום הציבור וביטחוננו.

מכון התקנים מסר בתשובתו למשרד מבקר המדינה מאפריל 2014 כי הוועדה לקידום התקינה החליטה לפעול מול משרד הכלכלה כדי שזה יכריז על תקן 5515 תקן רשמי. עוד מסר מכון התקנים כי תכנית התקינה שהוגשה למינהל הספורט כוללת בין היתר בדיקה מחודשת ועדכון של תקנים קיימים.

2. תקן ישראלי (ת"י) 1498 משנת 2006 הוא תקן רשמי החל על מתקני משחקים המיועדים לשימושם של ילדים. התקן מסדיר את הפיקוח על ייצורם של מתקני המשחקים, על התקנתם ועל תחזוקתם השוטפת. הממונה על התקינה במשרד הכלכלה מבצע בדיקות בכל הנוגע לעמידה בהוראות התקן ואוכף את ההוראות כאשר הדבר נדרש.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי הגופים השותפים לתקינה בתחום מתקני הספורט הסכימו לפעול "באותו אופן ובאותה שגרת תקינה" שלפיהם פועלים הגופים השותפים לתקינה בתחום מתקני המשחקים.

מכון התקנים מסר בתשובתו כי ניתן לבצע באופן מידי פיקוח על מתקני הספורט, כפי שנעשה לגבי מתקני המשחקים, ובתנאי שתקן 5515 יוכרו תקן רשמי.

לדעת משרד מבקר המדינה, על משרד התרבות והספורט ומכון התקנים לפעול לקביעת תקן שיסדיר את הפיקוח על מתקני הספורט, כמו שנעשה בתחום מתקני המשחקים.

קיום מאגר נתונים רשותי בנוגע למתקני ספורט

החובה של הרשויות המקומיות לשמור על שלום הציבור ועקרונות החיסכון והיעילות מחייבים אותן לדעת על כל מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן ועל אפשרויות השימוש בהם. קיומו של מאגר נתונים כאמור יסייע לרשויות בעניינים אלה, וכמו כן יסייע להן לנהל את מתקני הספורט ולפקח עליהם.

על מאגר הנתונים לכלול בין היתר את שם המתקן וסוגו, את מקומו המדויק, את שנת הקמתו, פרטים בדבר מידת נגישותו לנכים ופרטים בדבר המתקן ובדבר האחראי לתחזוקה. כמו כן על מאגר כזה לכלול נתונים בנוגע לבדיקות השוטפות שבוצעו במתקן, בנוגע לליקויים שהתגלו בו ובנוגע לפעולות שנעשו לתיקונם - כל זאת כדי שתתקבל תמונה מהימנה בדבר רמת הבטיחות של המתקן ומידת התאמתו לציבור המשתמשים.

הבדיקה העלתה כי במועצה האזורית חוף הכרמל לא היה מאגר נתונים בנוגע למתקני הספורט שבתחום שיפוטו, ובעיריות כרמיאל ושפרעם היה מאגר נתונים חלקי ובלתי מספק.

משרד מבקר המדינה העיר למועצה האזורית חוף הכרמל ולעיריות כרמיאל ושפרעם כי עליהן לנהל מאגר מידע מקיף ומעודכן בנוגע לכל מתקני הספורט הציבוריים שבתחומי שיפוטן. היעדר מאגר מידע כזה אינו מאפשר פיקוח ראוי על מתקני הספורט וביצוע בדיקות בטיחות שוטפות.

בתשובתן של המועצה האזורית חוף הכרמל ועיריית כרמיאל ממאי 2014 נמסר כי הן מקבלות את הערת משרד מבקר המדינה, והן ינהלו מאגר נתונים מקיף ומעודכן של כל מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן. בתשובתה של עיריית שפרעם מיוני אותה שנה נמסרו דברים דומים.

נגישות מתקני הספורט לאנשים עם מוגבלות

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (להלן - חוק השוויון)¹³, מגדיר נגישות - "אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתוכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי". עוד נקבע ש"אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום ציבורי ולשירות ציבורי". מקום ציבורי כולל על פי חוק זה "מקום לספורט ומשחקים". הוראות בדבר הנגשה הדרגתית של מקומות ציבוריים לאנשים עם מוגבלות מובאות בחוק השוויון ובחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965 (להלן - חוק התכנון והבניה), ובתקנות שהותקנו מכוחם.

1. כדי להגיש מתקן ספורט לאנשים עם מוגבלות על הרשויות המקומיות לבצע את ההנגשה בהתאם לתקנות ולדאוג בין היתר להתקנת מקומות חניה בסמוך למתקן, לגישה נוחה ובטיחותית, להנמכת מדרכות, להסרת מכשולים, לבניית פְּכָּשִׁים (רמפות), להתקנת שירותי נכים, לשילוט מתאים ולהתקנה של מקומות ישיבה מיוחדים.

13 "אדם עם מוגבלות" מוגדר בסעיף 5 לחוק השוויון - "אדם עם לקות פיזית, נפשית, או שכלית לרבות קוגניטיבית, קבועה או זמנית, אשר בשלה מוגבל תפקודו באופן מהותי בתחום אחד או יותר מתחומי החיים העיקריים".

על פי מאגר הנתונים שהכין מינהל הספורט בשנת 2009, 2,540 (כ-38%) מ-6,700 מתקני הספורט המצויים בשטחי שיפוץ של הרשויות המקומיות לא היו נגישים לאנשים עם מוגבלות.

הועלה כי מבין 396 מתקני הספורט הציבוריים שבתחומי שיפוץ של שמונה הרשויות המקומיות שנבדקו, 161 מתקנים (כ-41%) לא היו נגישים לאנשים עם מוגבלות: בעמק חפר לא היו נגישים 71 (כ-60%) מ-118 המתקנים; באשדוד - 44 (כ-54%) מ-82 המתקנים; בחוף הכרמל - 30 (כ-35%) מ-86 המתקנים; בנהרייה - 6 (כ-11%) מ-54 המתקנים; בכרמיאל - 7 (כ-30%) מ-23 המתקנים; וברכסים לא היו נגישים לאנשים עם מוגבלות כל שלושת מתקני הספורט שנכללו במאגר הנתונים. לגבי עיריית רמת השרון ושפרעם צוין במאגר הנתונים כי כל 30 מתקני הספורט שהיו מצויים בתחום שיפוץ (22 ו-8) בהתאמה היו נגישים.

אף שבמאגר הנתונים צוין שדרך הגישה למגרש הספורט בשכונת דהר אל-כניס בשפרעם נגישה לאנשים עם מוגבלות, הועלה כי היא מוזנחת, רצופת מכשולים ומסוכנת; וכי שביל הגישה לנכים מכוסה בעשבים גבוהים ואינו מאפשר מעבר. לגבי המועצה המקומית רכסים הועלה כי המדרגות בכניסה למגרש מיני פיץ¹⁴ המצוי בתחום שיפוטה שבורות, ועקב כך הוא אינו נגיש לאנשים עם מוגבלות.

תמונה 1

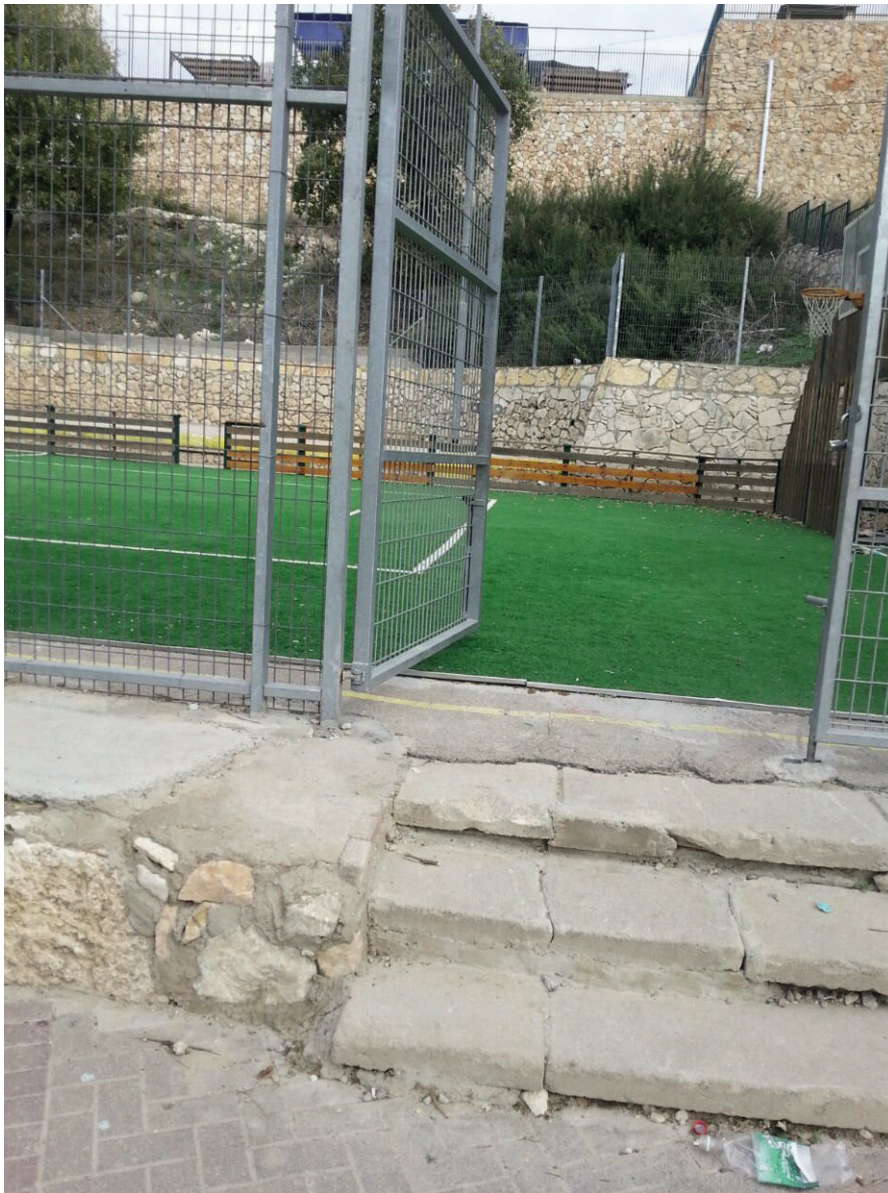
דרך הגישה למגרש הספורט בשפרעם

14 מגרש ספורט משולב בעיצוב חדשני למגוון משחקי כדור.

תמונה 2

מדרגות הגישה למתקן מיני פיץ' ברכסים

משרד מבקר המדינה העיר לעיריות אשדוד, כרמיאל, נהרייה ושרעם, למועצה המקומית רכסים ולמועצות האזוריות עמק חפר וחוף הכרמל כי עליהן להנגיש את מתקני הספורט שבתחומי שיפוטן לאנשים עם מוגבלות.

עיריית אשדוד מסרה בתשובתה ממאי 2014 כי בכוונתה לשכור את שירותיו של יועץ נגישות על מנת שיכין תכנית רב-שנתית להנגשת מתקני הספורט; עיריית כרמיאל השיבה כי תבדוק את נגישות מתקני הספורט בתחומה ותפעל בהתאם לתוצאות הבדיקה; עיריית נהרייה ציינה בתשובתה מיוני 2014 כי ביצעה פעולות להנגשת מתקני הספורט בעיר והיא תמשיך בכך לגבי יתר המתקנים על פי חוק השוויון; עיריית שפרעם מסרה כי תפעל מיד להנגשת מתקני הספורט שטרם הונגשו; המועצה האזורית עמק חפר מסרה כי היא "מודעת היטב לחשיבות ההנגשה ופועלת עפ"י מסגרת תקציבית לגבי הנגשת מתקני הספורט בתחומה" והמועצה המקומית רכסים מסרה בתשובתה מיוני 2014 כי היא מתכננת להנגיש את מגרש המיני פיץ' לאנשים עם מוגבלות, באמצעות הסרת מדרגות הגישה אליו ובניית כבש (רמפה).

2. נמצא כי תקן 5515, שבו נקבעו בין היתר הוראות בנוגע לבטיחות מתקני הספורט בארץ ובנוגע להתאמתם לכל רובדי האוכלוסייה, אינו כולל הוראות בדבר הנגשת מתקנים אלה לאנשים עם מוגבלות ובדבר התאמתם של המתקנים לצורכיהם.

מכון התקנים מסר בתשובתו כי "דרישות הנגשה יהיו חלק מהתקן הכללי של אתרי ספורט ובתאום עם הנציבות לאנשים עם מוגבלויות".

משרד התרבות והספורט מסר כי לפני שהוא מעביר לנוגעים בדבר כספי תמיכה במתקני ספורט, בודק מהנדס מטעמו בין היתר את נגישות המתקנים לאנשים עם מוגבלות.

משרד מבקר המדינה מעיר למשרד התרבות והספורט כי עליו לפעול לכך שכל מתקני הספורט יהיו נגישים לאנשים עם מוגבלות. לפיכך מן הראוי שהתקן שבו מפורטות דרישות הבטיחות הנוגעות למתקני הספורט, יכלול הוראות מפורטות בדבר נגישות המתקנים בהתאם להוראות חוק השוויון, חוק התכנון והבנייה והתקנות שהותקנו מכוחם. בהיעדר תקן מחייב, על מכון התקנים ומשרד התרבות והספורט לבחון את האפשרות לכלול הוראות אלה בתקן 5515.

הפעלת מתקני הספורט ללא רישיון עסק

במתקני הספורט שבהם מתקיימים תחירויות ומופעי ספורט מתרכז קהל רב. כדי להבטיח את הסדר הציבורי ואת שלום הנמצאים במתקנים אלה, יש לקיים בהם הסדרי בטיחות נאותים.

על פי חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן - חוק רישוי עסקים), עסק המוגדר טעון רישוי חייב ברישיון לפתיחתו ולניהולו. עוד נקבע בחוק זה כי רישוי עסקים בתחום שיפוטה של הרשות המקומית הוא בסמכותו של ראש הרשות או מי שהוא הסמיכו לכך. כמו כן קובע החוק האמור כי רשות רישוי לא תיתן רישיון עסק, אלא אם כן ניתן לכך אישור מוקדם מהשר או השרים הנוגעים בדבר או ממי שהם הסמיכו לכך, וכי פעילות עסק טעון רישוי ללא רישיון היא עברה.

בצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה-1995, נקבע כי אצטדיון ואולם ספורט, למעט אולם במוסד חינוכי המשמש את המוסד בלבד, הם עסקים שבעליהן צריכים לדאוג לקבל רישיון של משטרת ישראל ומשרד הבריאות מדי שנה בשנה.

הבדיקה העלתה כי מתקני ספורט מצויים בשטחי שיפוטן של רשויות המקומיות שנבדקו פועלים ללא רישיון עסק כמתחייב, דבר שעלול לפגוע בשלומם של הציבור. למשל, בקיבוץ מעגן מיכאל, הנמצא בתחום שיפוטה של המועצה האזורית חוף הכרמל, פועלים אולם כדורסל לנשים ומגרש כדורגל המשמש למשחקי ליגות ילדים ללא רישיון עסק, בגלל ליקויים שמצאו בהם שירותי הכבאות עוד בשנת 2011; גם סמוך לקיבוץ גבעת חיים, בתחום שיפוטה של המועצה האזורית עמק חפר, פועל מגרש כדורגל המיועד לתחרויות למשחקי נוער וילדים ללא רישיון עסק.

המועצה האזורית חוף הכרמל מסרה בתשובתה כי דרשה לסיים את תיקון הליקויים בשני מתקני הספורט בקיבוץ מעגן מיכאל עד לסוף מאי 2014, לפי דרישת שירותי הכבאות, וכי אם לא יתוקנו הליקויים עד מועד זה היא תפעל לסגירת המתקנים. עוד מסרה המועצה כי תפעל לאכוף את הוראות חוק רישוי עסקים גם על יתר מתקני הספורט הפועלים בתחום שיפוטה.

מבדיקה נוספת של משרד מבקר המדינה עולה כי עד סוף יולי 2014 לא נסגרו מתקני הספורט אף על פי שלא תוקנו הליקויים שנמצאו בהם, שתיקונם הוא תנאי לקבלת רישיון עסק.

משרד מבקר המדינה העיר למועצות האזוריות חוף הכרמל ועמק חפר כי מאחר שהן רשויות רישוי, עליהן לאכוף את הוראות חוק רישוי עסקים ולא לאפשר את פעילותם של מתקני ספורט בתחומי שיפוטן ללא רישיון עסק.

המועצה האזורית עמק חפר מסרה בתשובתה כי במגרש הסמוך לקיבוץ גבעת חיים מתבצעת פעילות ספורט ללא נוכחות של קהל. עוד מסרה המועצה כי תנהג לפי כללי הרישוי שנקבעו בחוק ובתקנות בנוגע לכל מתקן ספורט חדש שתקים.

משרד מבקר המדינה מעיר למועצה האזורית עמק חפר כי מגרש שבו מתקיימות תחרויות ספורט חייב ברישיון עסק, בלי קשר למספר הצופים שנמצאים בו. לפיכך עליה לאסור את פעילותו של המגרש הסמוך לקיבוץ גבעת חיים עד לקבלת הרישיון.

אישור משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק

בעקבות חקיקת חוק איסור אלימות בספורט, התשס"ח-2008, הוסף סעיף לחוק רישוי עסקים¹⁵, ובו נקבע כי "לא יינתן רישיון או היתר זמני לפי חוק זה למיתקן ספורט, אלא אם כן ניתן האישור לכך גם מאת מי ששר התעשייה המסחר והתעסוקה [כיום שר הכלכלה] הסמיכו לכך". על פי קביעה זו פרסם שר התעשייה, המסחר והתעסוקה בנובמבר 2010 את צו רישוי עסקים (מיתקני ספורט טעוני אישור), התשע"א-2010. בצו זה נקבע כי "מיתקן ספורט שמספר המושבים הקבועים בו הוא מעל 500 הוא מיתקן טעון אישור לפי סעיף 2(א) לחוק".

1. בדוח ועדת צור¹⁶, שהוגש לשרת התרבות והספורט באוגוסט 2012 צוין, כי ברוב מתקני הספורט בישראל שבהם יש יותר מ-500 מושבים קבועים¹⁷ מתקיימים אירועי ספורט, אף שלא התקבל אישורו של שר התעשייה, המסחר והתעסוקה לתת להם רישיון עסק.

הועלה כי במועד סיום הביקורת, יותר משלוש שנים לאחר הוצאת צו רישוי עסקים (מתקני ספורט טעוני אישור), התשע"א-2010, ו-18 חודשים מאז פרסום המלצות ועדת צור, טרם השלים משרד הכלכלה את מיפויים של כל מתקני הספורט שיש בהם יותר מ-500 מושבים, והחייבים עקב כך לקבל את אישורו לקבלת רישיון עסק.

15 תיקון עקיף לחוק רישוי עסקים (מס' 25).
16 הוועדה המייעצת לבחינת הפעלת החוק לאיסור אלימות בספורט, בראשותו של ניצב (בדימ') דוד צור (כיום חבר כנסת).
17 הכוונה למושבים המקובעים לקרקע שלא ניתן לניידם (להלן בפרק זה - מושבים).

משרד מבקר המדינה העיר למשרד הכלכלה כי עליו לפעול, בשיתוף משרד התרבות והספורט, כדי להשלים בהקדם האפשרי את מיפויים של כל מתקני הספורט שלהפעלתם נדרש אישורו. השלמת המיפוי נדרשת על מנת ליישם את הוראות החוק ולמנוע מצב שבו מתקנים החייבים באישורו של משרד הכלכלה פועלים בלי שזה ידע עליהם, יבדוק אותם ויאשר לתת להם רישיון עסק, כמתחייב.

משרד התרבות והספורט מסר בתשובתו כי הוא פועל בשיתוף פעולה מלא עם משרד הכלכלה "וימשיך לפעול בשיתוף פעולה ככל שיתבקש".

משרד הכלכלה מסר בתשובתו למשרד מבקר המדינה ממאי 2014 כי לפי הוראות החוק, הרשות המקומית, המשמשת רשות הרישוי, היא שצריכה למפות את מתקני הספורט הפועלים בתחום שיפוטה, על מנת לאתר מתקנים טעוני רישוי הפועלים בלי רישיון עסק ולהפעיל את סמכויותיה נגדם.

משרד מבקר המדינה מציין, כי אכן מחובתה של הרשות המקומית למפות את מתקני הספורט הפועלים בתחום שיפוטה. ואולם על משרד הכלכלה למפות את כל מתקני הספורט שלהפעלתם נדרש אישורו, כדי שיוכל למלא את חובתו לפי צו רישוי עסקים (מיתקני ספורט טעוני אישור), התשע"א-2010.

2. מנתונים של משרד הכלכלה הנוגעים לסוף שנת 2013 עלה, כי הוגשו למשרד בקשות לחידוש רישיון עסק עבור 115 מ-139 מתקני ספורט המצויים בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות שהיו חייבים לקבל את אישורו לרישיון. 95 מהבקשות אושרו, ולמתקנים ניתן אישור הפעלה עד ליולי 2014; לגבי 7 מתקנים לא אושרו הבקשות; לגבי 6 מתקנים אחרים ניתן היתר זמני; והבקשות בנוגע ל-7 המתקנים הנותרים עדיין היו בטיפול. יוצא אפוא כי בסוף שנת 2013 פעלו 38 (27%) מתקני הספורט האמורים ללא אישור משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק. להלן דוגמאות:

עיריית אשדוד: אצטדיון כדורגל ברחוב הנשיא וייצמן, שבו כ-2,000 מושבים ואולם ספורט, שבו כ-500 מושבים, פעלו ללא אישור משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק.

עיריית רמת השרון: אצטדיון הטניס העירוני, שבו כ-5,000 מושבים, המשמש למשחקים רשמיים ולתחרויות בין-לאומיות, לא קיבל את אישור משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק, ולפיכך פעל במשך שנים רבות ללא רישיון עסק תקף.

עיריית דימונה: באצטדיון הכדורגל העירוני בעיר יש כ-2,000 מושבים. במאי 2013 הוגשה בקשה למשרד הכלכלה לאישור קבלת רישיון עסק עבור המתקן לשנים 2013-2014, ואולם הבדיקה העלתה כי באוגוסט 2013 דחה המשרד את הבקשה.

עיריית עפולה: באצטדיון הכדורגל בעפולה עילית יש כ-1,000 מושבים. ביולי 2013 הוגשה למשרד הכלכלה בקשה לאישור קבלת רישיון עסק עבור המתקן לשנים 2013-2014, ואולם הבדיקה העלתה כי בנובמבר 2013 דחה המשרד את הבקשה.

משרד מבקר המדינה רואה בחומרה את פעילותם של 38 (27%) ממתקני הספורט שהיו טעונים אישור של משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק, בלי שקיבלו אישור כזה. על הרשויות המקומיות הרלוונטיות לפעול לאכיפת חוק רישוי עסקים על מתקנים אלה, כדי שבטיחותם של המשתמשים בהם ושל קהל הצופים לא תיפגע.

משרד מבקר המדינה העיר לעיריות אשדוד, רמת השרון, דימונה ועפולה כי על פי הוראות חוק רישוי עסקים, מתן רישיון עסק למתקני ספורט שבהם יש יותר מ-500 מושבים מותנה באישור של משרד הכלכלה. לפיכך המשך פעילותם של המתקנים האמורים בלי אישור כזה הוא הפרה של החוק וכמו כן יש בכך סכנה לציבור.

עיריית אשדוד מסרה בתשובתה ממאי 2014, כי הליך קבלת רישיון העסק למגרש ברחוב וייצמן קרוב לסימו, וכי היא פועלת לחידושו של רישיון העסק של אולם הספורט; בתשובתה ממאי 2014 מסרה עיריית רמת השרון כי נתנה רישיון עסק למרכז הטניס בלבד ולא לאצטדיון הנמצא בו, וכי בשנים 2013-2014 לא התקיימה באצטדיון פעילות, מאחר שהוא לא קיבל את אישור משרד הכלכלה לקבלת רישיון עסק.

משרד מבקר המדינה מעיר לעיריית רמת השרון כי עליה לפעול בהקדם לקבלת אישור משרד הכלכלה למתן רישיון עסק לאצטדיון הטניס, כדי לחדש את הפעילות בו, התורמת לרווחתם של התושבים, ולהבטיח את שלומם של המשתמשים בו ושל הצופים בתחרויות שיתקיימו בו.

תחזוקת מתקני הספורט

גורמי הנזקים למתקני הספורט הם רבים ובהם, מזג האוויר, שיתוך (קורוזיה), השחתה, עומס יתר וערעור יסודות בשל תזוזת הקרקע. נזק מצטבר פוגע בבטיחותם של המתקנים, ועלול לגרום לנזקי גוף ורכוש ואף לפגיעה בחיי אדם.

הרשויות המקומיות אחראיות לתחזוקתם ולבדיקתם של מתקני הספורט הציבוריים שבתחומי שיפוטן, כדי להבטיח את שלום הציבור. לפיכך עליהן לטפל באופן שוטף במתקנים ולתקן ליקויים שהתגלו בהם, באמצעות תכנית סדורה הכוללת ביצוע בדיקות בטיחות תקופתיות ובדיקות תחזוקה שוטפות, על פי אמות המידה שנקבעו.

תקנות הבטיחות במקומות ציבוריים (אסיפות), התשמ"ט-1989, קובעות, כי "במגרש ספורט ובאולם ספורט יוחזקו במצב תקין וראוי לשימוש המיתקנים, הסידורים והדברים האחרים שהותקנו בהם".

הוראות לתחזוקת מתקני הספורט

כאמור, תקן 5515 לא קבע הוראות בנוגע לתחזוקת מתקני הספורט ולשגרת הבדיקות שיש לבצע בהם.

משרד מבקר המדינה העיר למשרד התרבות והספורט כי מן הראוי שיפעל, בשיתוף משרד הפנים, שהוא המאסדר של השלטון המקומי, לקביעת הנחיות ונהלים בנוגע לתחזוקה של מתקני הספורט הציבוריים, בדומה להנחיות שקבע משרד החינוך בנוגע למתקני הספורט שבמוסדות החינוך.

משרד התרבות והספורט מסר כי עדכון לתקן 5515 הנוגע למגרשי כדורסל פתוחים ולאולמות ספורט נמצא בשלבי סיום, וכי הוא כולל גם פרק הקובע דרישות בדבר בדיקות תחזוקה. המשרד הוסיף כי בכוונתו לכלול פרק כזה גם בתקנים שייקבעו בעתיד.

ביצוע בדיקות תחזוקה על ידי הרשויות המקומיות

במועד סיום הביקורת אושרו שלוש מעבדות מאושרות, נוסף על מכון התקנים, לבדיקת עמידתם של מתקני ספורט בתקן 5515.

הביקורת העלתה כי חלק מהרשויות המקומיות שנבדקו לא ביצעו כלל בדיקות תחזוקה של מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן, וכי רשויות אחרות ביצעו בדיקות חלקיות, שלא באמצעות מעבדה מאושרת. להלן הפרטים:

עיריית אשדוד: רשות הספורט העירונית אחראית לטיפול ביותר מ-100 מתקני הספורט המצויים ברחבי העיר, ובהם 21 אולמות. הבדיקה העלתה כי העירייה לא ביצעה בדיקות תחזוקה תקופתיות במתקני הספורט שבתחום שיפוט, אלא בדיקות חלקיות, לא סדירות ומזדמנות, והן לא תועדו כראוי. עוד העלתה הבדיקה כי באוקטובר 2012 בדקה חברה א', שאינה מעבדה מאושרת, שבעה אולמות ספורט בעיר, וכי הבדיקה כללה בין היתר את לוחות הסל.

עיריית אשדוד מסרה בתשובתה כי רשות הספורט בה מבצעת בדיקות באולמות הספורט בכל שלוש עד ארבע שנים, וכי בשנת 2012 ביצע מהנדס בטיחות מוסמך בדיקות בשבעה אולמות. העירייה הוסיפה כי רשות הספורט התקשרה משנת 2013 עם מעבדה מאושרת לביצוע הבדיקות.

משרד מבקר המדינה מעיר לעיריית אשדוד כי עליה להקפיד על קיום בדיקות תחזוקה סדירות ותכופות יותר של כל מתקני הספורט, לבצע את הבדיקות באמצעות מעבדה מאושרת ולהקפיד על תיעוד של כל פעולות התחזוקה ושל כל התיקונים שבוצעו, כדי שיהיה אפשר לפקח על פעולות אלה.

עיריית כרמיאל: הבדיקה העלתה כי העירייה לא ביצעה בדיקות תחזוקה תקופתיות של מתקני הספורט שבתחום שיפוט על פי תכנית סדורה, וכי הבדיקות שביצעה לא היו באמצעות מעבדה מאושרת. כמו כן נמצא כי באוקטובר 2012, לאחר האסון במגרש ספורט בתל אביב שבו נהרג נער, בדקה העירייה - באמצעות משרד מהנדסים - את כל הסלים, השערים, הרשתות, התקרות ועמודי התאורה במגרשי הספורט בבתי הספר, וכי באוגוסט 2013 בדק מהנדס בניין (קונסטרוקטור) את יציבות מתקני הספורט בבית הספר "אורט פסגות" בעיר.

משרד מבקר המדינה העיר לעיריית כרמיאל כי עליה להקפיד על קיום בדיקות תחזוקה סדירות של כל מתקני הספורט בתחומה. עוד העיר משרד מבקר המדינה לעיריית כרמיאל כי משרד המהנדסים שבדק מטעמה את מתקני הספורט אינו מעבדה מאושרת, ועליה לבצע את הבדיקות באמצעות מעבדה כזו בלבד.

עיריית כרמיאל מסרה בתשובתה כי אגף הספורט שלה יבצע סקר מקיף של כל מתקני הספורט המצויים בתחום שיפוט; יקים מאגר נתונים שיכלול פירוט בנוגע למתקנים אלה; ויבדוק באילו מתקנים יש לבצע בדיקות תחזוקה שוטפות.

עיריית נהרייה: הבדיקה העלתה כי רק באפריל 2012 נחתם הסכם בין העירייה למכון התקנים לבדיקת 97 מתקני הספורט בעיר, וכי בשנים 2012-2013 ביצע המכון בדיקה של מתקני

הספורט, על פי דרישות תקן 5515. על פי תוצאות הבדיקות נקבע כי בשלב הראשון יירכשו 32 מתקני סל חדשים, בשלב השני יוחלפו מתקני סל ישנים, ובשלב השלישי יירכשו אביזרים שונים למתקני הסל (חישוקים, לוחות סל וריפודים ללוחות). ביצוע שלושת השלבים הסתיים בסוף שנת 2013.

בשנת 2012 גיבשה העירייה "נוהל בטיחות למתקני ספורט". על פי נהל זה יימסר הטיפול במפגעים במתקני ספורט בעיר למחלקות השונות בעירייה, לפי תחום עיסוקן. עוד נקבע בנוהל כי הממונה העירוני על הבטיחות יבדוק חזותית ובקביעות את מתקני הספורט שבתחום שיפוטה של העירייה, לפי תכנית עבודה מוגדרת מראש, וכי אחת לשנה תעשה חברה חיצונית סקר בטיחות של מתקני הספורט. נמצא כי בסוף שנת 2013 הטילה העירייה על שניים מעובדיה לבצע בדיקות תחזוקה שוטפות של מתקנים אלה.

משרד מבקר המדינה מציין בחיוב את הבדיקות המקיפות שמבצעת עיריית נהרייה במתקני הספורט שבתחום שיפוטה, באמצעות מעבדה מאושרת (מכון התקנים) ולפי דרישות התקן, ואת גיבוש הנוהל לבדיקת בטיחות המתקנים.

עיריית שפרעם : הבדיקה העלתה כי העירייה לא ביצעה בדיקות בטיחות ובדיקות תחזוקה מקצועיות ותקופתיות במתקני הספורט הציבוריים שבתחום שיפוטה. מנהל מחלקת הספורט בעירייה הסתפק בבדיקות מזדמנות של המתקנים, ועובדי העירייה תיקנו את הליקויים שאותרו בהן. בכמה מקרים התקשרה העירייה עם קבלנים חיצוניים לביצוע הבדיקות והתיקונים.

עוד העלתה הבדיקה כי ביוני 2012 פנה מנהל מחלקת הספורט למהנדס העירייה בבקשה לתקן ליקויים שהתגלו בחלק ממתקני הספורט בעיר. מנהל מחלקת הספורט ציין בפנייתו בין היתר כי מגרש משולב בשכונת דהר אל-כניס נפגע מהשחתה.

הועלה כי בישיבת מליאת המועצה שהתקיימה באוקטובר 2012 הוחלט על הקצאת תקציב של 30,000 ש"ח, כדי "להוריד מפגעים של מתקני ספורט וטיפול ברישיון מתקני ספורט". ואולם התקציב לא נוצל, והמפגעים במתקנים לא טופלו. בעקבות הביקורת פנה הממונה על הבטיחות בעירייה בדצמבר 2013 למכון התקנים ולמעבדה מאושרת, לקבלת הצעות מחיר לבדיקת מתקני הספורט בעיר. ואולם עד למועד סיום הביקורת, מרץ 2014, לא החלה העירייה בבדיקת מתקני הספורט שלה.

משרד מבקר המדינה העיר בחומרה לעיריית שפרעם כי אף שהיא אחראית למתקני הספורט שבתחום שיפוטה, היא לא ביצעה בהם בדיקות במשך זמן רב ולא פעלה לתיקון הליקויים שהתגלו בהם. על העירייה להתקשר בהקדם האפשרי עם מעבדה מאושרת לביצוע בדיקות תחזוקה סדירות של כל מתקני הספורט, ולהקפיד על תיעוד של כל פעולות התחזוקה והתיקונים, כדי שיהיה אפשר לפקח על פעולות אלה.

עיריית שפרעם מסרה בתשובתה כי הורתה לממונה על הבטיחות ולמהנדס העיר "לתקן ומייד את הליקויים הבטיחותיים במתקני הספורט, לערוך מעקב שוטף ותחזוקה סדירה לכל המתקנים, ולבצע באופן שוטף וסדיר את כל הבדיקות הנדרשות".

המועצה האזורית חוף הכרמל: המועצה האזורית אצלה לוועדים המקומיים המכהנים בתחום שיפוטה את הסמכות לגבות מסי ועד ולבצע פעולות מוניציפליות. בצו הארנונה של המועצה לשנת 2014 נקבע בין היתר כי תקציב הוועד המקומי ינוצל, בין היתר ל"אחזקת מתקני ספורט".

הבדיקה העלתה כי רבים ממתקני הספורט ביישובי המועצה האזורית חוף הכרמל לא נבדקו ולא תוחזקו כראוי. חלק מהמתקנים לא נבדקו כלל, מועד בדיקתם של חלק אחר היה לפני שנים ותוצאות הבדיקות לא תועדו. מדובר בין היתר במגרש טניס ובמגרש מיני כדורגל במושב צרופה; במגרש משולב לכדורסל ולטניס במושב בת שלמה; ובמגרשי כדורגל וכדורסל במושב עופר.

בתשובתה הודיעה המועצה האזורית חוף הכרמל כי תמשיך להנחות את הוועדים המקומיים המכהנים בתחום שיפוטה לפעול על פי הנדרש בחוק.

המועצה האזורית עמק חפר: המועצה האזורית אצלה לוועדים המקומיים המכהנים בתחום שיפוטה את האחריות לתחזוקת מבנים, שטחים ומתקני ציבור ביישוביה, ובכלל זה את האחריות לתחזוקה של מתקני הספורט.

הבדיקה העלתה כי מתקני הספורט ביישובי המועצה לא נבדקו בשנים האחרונות באופן סדיר, וכי רק בסוף שנת 2012, לאחר האסון בתל אביב שבו נהרג נער במגרש ספורט לקוי, הציעה המועצה לכל הוועדים המקומיים ביישובים להתקשר דרכה במרוכז עם מעבדה מאושרת לבדיקת מתקני הספורט ביישובים שהם מנהלים.

עד מועד סיום הביקורת, נענו רק 19 מבין 44 הוועדים המקומיים המכהנים בתחום שיפוטה של המועצה האזורית להצעה האמורה, ומתקני הספורט שהם מנהלים נבדקו בינואר 2013.

המועצה האזורית עמק חפר מסרה בתשובתה כי האחריות למתקנים מוטלת על הוועדים המקומיים המכהנים בתחום שיפוטה. עם זאת, היא "פעלה ותפעל באחריות מלאה בנושאים אלו בנוגע למתקני הספורט הציבוריים השייכים למועצה".

משרד מבקר המדינה רואה בחומרה את אי-בדיקתם של מתקני הספורט ביתר 25 היישובים בתחום שיפוטה של המועצה. היעדר מידע על בטיחות המתקנים ועל ליקויים הקיימים בהם עלול לסכן את המשתמשים במתקנים.

משרד מבקר המדינה מעיר למועצות האזוריות חוף הכרמל ועמק חפר כי האחריות המוניציפלית לפעילותם של הוועדים המקומיים המכהנים בתחומי שיפוטן מוטלת עליהן. לפיכך, וכדי להבטיח את שלום הציבור, על המועצות האזוריות להנחות את הוועדים המקומיים לבצע במתקני הספורט בדיקות תחזוקה תקופתיות, על פי תכנית סדורה, ועליהן גם לפקח על ביצוע הבדיקות.

המועצה המקומית רכסים: בתחום שיפוטה של המועצה יש שלושה מגרשי ספורט המצויים במוסדות חינוך. נוסף על אלה יש בתחום השיפוט של המועצה מתקן ספורט משולב מסוג מיני פיץ', השוכן בסמוך למתנ"ס המקומי.

הבדיקה העלתה כי המועצה המקומית רכסים לא ביצעה בדיקות תחזוקה במתקן המיני פיץ'. בביקור של נציגי משרד מבקר המדינה במקום התברר כי הגישה למתקן אינה נוחה, כי הגדר ויציע המושבים הרוסים, וכי המקום מוזנח ומלוכלך.

משרד מבקר המדינה העיר למועצה המקומית רכסים כי עליה להקפיד על בטיחות מתקן המיני פיץ' ולהתקשר עם מעבדה מאושרת לביצוע בדיקות תחזוקה תקופתיות במתקן.

בביקורת הועלו ליקויים, חלקם המורים, בתחזוקת מתקני ספורט ברשויות המקומיות שנבדקו. כמו כן הועלה כי הרשויות המקומיות שנבדקו לא הכינו תכניות עבודה סדורות ושיטתיות לטיפול במתקנים.

על הרשויות המקומיות, הנושאות באחריות לתקינותם של אלפי מתקני ספורט המצויים בתחומי שיפוטן, לבצע את בדיקות התחזוקה במתקני הספורט באמצעות מעבדה מאושרת ולפעול לתחזוקתם הראויה של המתקנים, כדי לשמור על בטיחות המשתמשים בהם. תחזוקה הולמת של מתקני הספורט מונעת בזבוז של הכספים שהושקעו בהם, ותורמת בכך לחיסכון.

סיכום

העיסוק בספורט, ובכלל זה השימוש במתקני ספורט, תורם תרומה חשובה לבריאות, לרווחה ולהעצמה. אלפי מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות משמשים למגוון פעילויות ספורט, ומספקים בכך שירות חשוב לתושבים.

מממצאי הביקורת עולה כי אין תקן מחייב למתקני הספורט; כי תחום זה נותר ללא אסדרה ופיקוח נאותים; כי רשויות מקומיות לא תחזקו את מתקני הספורט המצויים בתחומי שיפוטן ולא פיקחו על בטיחותם כראוי; כי חלק מהמתקנים לא היו נגישים לאנשים עם מוגבלות; וכי יש מתקני ספורט הפועלים ללא רישיון עסק תקף, בניגוד לחוק. מצב הדברים האמור מלמד שבתחום זה הרשויות המקומיות מקיימות באופן חלקי את חובת הנאמנות שלהן כלפי הציבור, וכמו כן עלולים להיווצר בעקבותיו פערים בין רשויות מקומיות מבוססות לרשויות שאינן מבוססות, בכל הנוגע למספר מתקני הספורט, איכותם ותחזוקתם.

על משרד התרבות והספורט ומכון התקנים לקדם את השלמתה של תכנית תקינה מקיפה, מעודכנת ומחייבת בתחום מתקני הספורט, כדי להבטיח את בטיחותם של המתקנים ולאפשר פיקוח עליהם, כמו שנעשה בתחום מתקני המשחקים. על משרד הפנים, שהוא הגוף המאסדר של השלטון המקומי, לגבש בשיתוף משרד התרבות והספורט ומשרד הכלכלה הנחיות מפורטות וברורות לתחזוקת מתקני הספורט הציבוריים המצויים בתחומי שיפוטן של הרשויות המקומיות, לרבות הנחיות בדבר הבטחת הנגישות אליהם. על הרשויות המקומיות להקים מתקני ספורט בתחומי שיפוטן לפי צורכי התושבים, לתחזקם באופן שוטף ולוודא את תקינותם ובטיחותם, כדי למנוע סכנה לחיי הציבור, לשלמו ולרכשו.